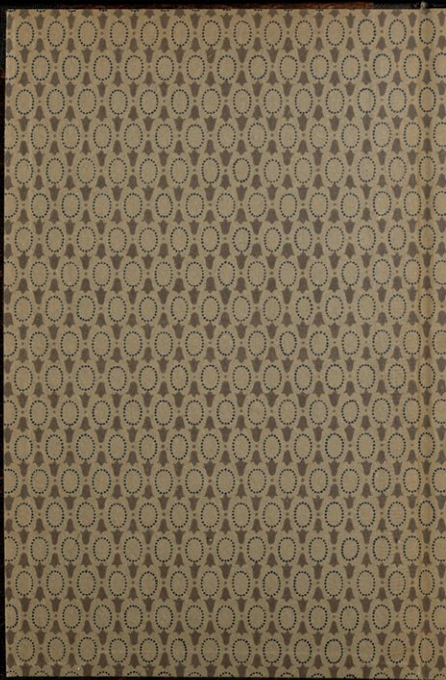
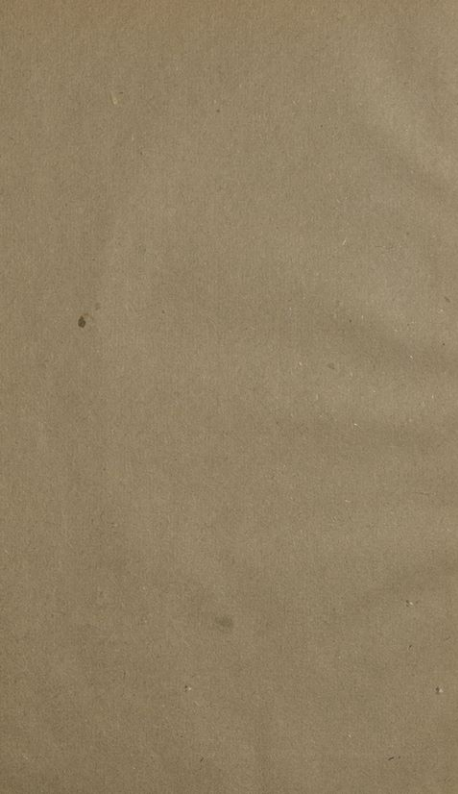

75888

V
SOVRAŠTVO

MEJ

B R A T O M A

IGRA V DVEH DEJANJIH

SPISAL

J O S I P G É C E L J

V ZAGREBU
TISKARNA „NARODNIH NOVIN“
1882.

 Deset odstotkov odmenjenih je v korist „Narodnega doma“
v Ljubljani.

A 2. VI. 1947/5014
F. Z. G.

Posvetil

blagorodnemu in velespoštovanemu gospodu

dru. Josipu Fonu,

kr. deželnemu zdravstvenemu svetniku, tajniku društva zdravnikov Hrvatske in Slavonije, primariju javne bolnice v Zagrebu, starosti zagrebskega in častnemu članu ljubljanskega telovadnega društva „Sokola“ i. t. d.

udani prijatelj

spisatelj.

OSOBE:

Dr. Ivan Značajnik, zdravnik.

Vilko, njegov brat.

Milka, njegova soproga.

Marijeta, dojka obeh bratov.

Ivanka, Vilkova hči, 8 do 9 let stara.

Peter, Vilkov sluga.

Prvo dejanje.

(Soba pri Značajniku, z navadnim pohištvom, kamin, na njem dve vazi. Vrata v sredi in na straneh. Na desnej miza, a na njej pisalno orodje).

Prvi prizor.

Marijeta (sama, prirejuje to in ono v sobi ter snaži pohištvo).

Marijeta. Ah, še zdaj nij doktorja domov in uže se mrači; na nebu pa se oblaki zbirajo. Da bi se le Ivan pred nevihto vrnil. Gotovo se je pri kakem bolniku dolgo mudil in gre po stranskej stezi, da bi se ognil graščine. V njej, komaj jedno uro od todi, živite dve poštene, ljubeznjivi duši, kar ustvarjene, da se ljubite, a neko nesrečno sovraštvo ju loči za zmerom. Je no, ljubi Bog je usmiljen, morebiti bode vender storil kakšen čudež, saj ga zato prosim vsaki dan. A zdaj naj vse lepo uredim, vrnivši se doktor, najde naj vsako stvarico na odločenem mestu. Večerja je pripravljena, da bi le gospod kmalu prišel.

Drugi prizor.

Marijeta. Peter (pri srednjih vratih).

Peter. Dober dan, Marijeta!

Marijeta (se nazaj ozre). Ah, ti si Peter? Kako si me prestrašil! Mislila sem, da je doktor. A kako se drzneš priti, ker znaš, da nehče vzprejeti gospod nikogar z graščine.

Peter. Pusti to, Marijeta. Sem-li jaz kriv, da se brata tako zelo sovražita? Naj li jaz trpim, česar je zakrivil Vilko!

Marijeta. Tebi, Peter, ne bode delal doktor krivice, a vse, kar ga spominja tega, česar je zakrivil njegov brat, mu je zoprno.

Peter. Zakrivil! zakrivil! A če ljubi človek gospodiča, in jaz ju ljubim, kakor svoja lastna otroka, ker sta rasla, pred mojimi očmi, tedaj se ne vprašuje kateri izmed nju prav dela, kateri ne.

Marijeta. Peter, ti govoriš kot dober, pošten kristijan, in tudi jaz ju uže dolgo poznam, toda jaz i srce svojega gospoda poznam do dobrega, in vem, da je njega sovraštvo opravičeno.

Peter. Je-li res? Veš-li to?

Marijeta. Čisto nič ne vem, i tudi nič vedeti nečem. Toda ti uže predolgo tu postajaš. Če bi te videl doktor, karal bi me, da sem ti dovolila vstopiti.

Peter. Morebiti.

Marijeta. Kaj, morebiti?

Peter. Pojdi, pojdi, nij tako strašen, kakor praviš ti; poznam ga tudi jaz malo, in mogoče je, da bi mu vedel nekaj povedati, kar bi ga razvedriti utegnilo.

Marijeta. Ne verujem, niti slušati te hotel ne bode. Koliko kratov je govoriti ž njim hotel, Vilko — a on mu nij dovolil prihoda; prosil ga je več ko dvajset kratov — Ivan mu niti jedenkrat nij odgovoril. Nadejala sem se, da bi ju pomirilo rojstvo netjakinje, Ivanke, a Ivan niti ne ve, kako jej je ime.

Peter. To je žalostno.

Marijeta. Le smrt more končati to sovraštvo. — A bliža se nevihta, in mojega gospoda le še nij.

Tretji prizor.

Prejšnja. Ivan (po sredini).

Ivan. Motiš se, Marijeta, tu sem.

Marijeta (hiti mu odvzeti plašč). Bogu čast in hvala!

Peter. Gospod doktor!

Ivan (pogleda mrko). Kaj, Peter! — Marijeta, nijsem-li rekel uže čestokrat, da naj mi ne pride nikdo z graščine na oči?

Peter. Kriv sem jaz, dragi gospod; Marijeta mi je povedala prepoved, a mislil sem si, da ne velja za starega Petra.

Ivan. Vsem jednako.

Peter. Saj uže grem, gospod Ivan, saj uže grem. (Odhaja).

Ivan. Prav tako, le pojdi.

Peter (se vrne). Hudó je vender, da stari sluga, ki vas je nekdaj uječkal na svojih kolenih, niti časi vprašati ne sme, kako se počutite.

Ivan. Da, hudó je, to naj velja, pa saj vidiš, da sem zdrav, in ako si to izvedeti hotel, izvedel si, in zdaj pojdi.

Peter. Z Bogom gospod Ivan, a ne karajte Marijete.

Ivan. Dobro, dobro. (Peter hoče oditi, Ivan ga nazaj pokliče). Peter!

Peter. Gospod doktor!

Ivan. Si-li hud, stari prijatelj? Daj mi roko. (Peter mu jo poljubi). A zdaj z Bogom!

Peter. Z Bogom! (Odide).

Četrty prizor.

Ivan. Marijeta.

Marijeta. Gospod Ivan, proti staremu Petru bili ste vender malo preosorni.

Ivan. Daj mi mira!

Marijeta. Mene karajte, vajena sem, saj vender vem, da ste vkljub temu dobra duša.

Ivan. Nijsem ne.

Marijeta. O, pač da.

Ivan. Naj bode, morebiti.

Marijeta. Kakor vam drago. Hočete se li preobleči?

Ivan. Ne, deževalo zdaj še nij. Prinesi mi večerjo.

Marijeta. Takoj. (Mu streže). In od kod ste prišli?

Ivan. Iz Zaloga.

Marijeta. Dve uri od tod.

Ivan. Dve in pol, če ti je všeč.

Marijeta. Šli ste torej poleg Šmartna?

Ivan. Tako je, (mrko gledoč).

Marijeta. Razumem, ogibaje se graščine.

Ivan. Da.

Marijeta. In kako se počuti mati Smrekarjeva?

Ivan. Utegne ozdraviti, ako se jej odslej dobro streglo bode. Dal sem jej nekoliko denarja, kolikor sem ga baš pri sebi imel; a treba je gledati nespametnim ljudem vedno na prste. Misli si, kako sem prišel baš o pravem časi! Skuhali so jej kaše, da je stala žlica v njej lepo po konci! (Jé). Veš kaj, Marijeta, ti si vrla kuharica!

Marijeta. Ne šalite se, prosim vas.

Ivan. Ne šalim se. Boga mi, to je izvrstna juha in ako. . . .

Marijeta. Ako?

Ivan. Razumeš me, ti sladkoustnica, je-li ti ostalo kaj od zadnjega kolača? Saj veš, od kolača, ki ga znaš tako ukusno peči.

Marijeta. Še nekoliko ga je, a kmalu bode po njem.

Ivan. Ej! ko bi rekel, da bi se moral sladkoustiti odraščen mož s kolačem! Jutri zjutraj déla mi bodeš kolač v pletenico in poleg posodico take-le juhe, to bodem vzel seboj za Smrekarico.

Marijeta. In trditi še hočete, da niste dobri?!

Ivan. To je zdravnikova sebičnost: Ozdravil sem Smrekarjevo ženo hude bolezni, in zdaj moram paziti, da bode okrevala. — V tem času nij nikogar tu bilo?

Marijeta. Jediní gospod župnik, zahvaliti so se hoteli za to, kar ste jim poslali.

Ivan. Dobro, dobro! Nij li naročil nič družega?

Marijeta. Da bi stopili vsaj vsak teden enkrat v cerkev, menili so, da bi ne bilo boljšega kristijana od vas.

Ivan. V cerkev! Res je, ne molim več, ne uklanjam se Bogu, odkar

Marijeta. Odkar?

Ivan. Me je Bog tako občutljivo šibal. (Molk).

Marijeta. A, da vas nij, morali bi umirati reveži gladu.

Ivan. Lepa zasluga to! Bogat sem, ničesar mi ne manjka. Kaj bi počel z denarjem? In nijso-li reveži moja rodbina?

Marijeta. Toda

Ivan. Kaj kaniš reči?

Marijeta. Nijmate-li druge rodbine?

Ivan (nevoljen vstane). Molči, Marijeta, molči!

Marijeta. Oprosite, niti besedice ne bodem govorila več o tem.

Ivan. Jaz ti tega ne jemljem za zlo, Marijeta; ne čudim se, da ti je hudó, videti, ka se branim občevati z bratom svojim, ki sem ga ljubil tako presrčno. A slušaj! Ti si jedina duša, katerej zaupati smem, in ker ne moreš uganiti uzroka mojemu sovraštvu, povedati ti ga hočem sam.

Marijeta. Gospod, nikdar, bi se ne drznila, tega zahtevati

Ivan. A vender razkriti ti hočem vse, da se, če družega ne, v prihodnje varujem tvojega očitavanja . . . Znano ti je, da sva bila odgojena, Vilko in jaz, kot majhena otročeta — siroti — v graščini na Fužinah po nekem netjaku, daljnega rodu najine matere, ki je bil ob enem najin varuh. Znano ti je tudi, da je isti gospod — Majnik — hčer imel z imenom Milka. Ne bom ti je slikal, poznaš jo; povem ti samo to, da je kmalu moje srce za njo plamtelo. Ko sem dvaindvajseto leto zvršil, bila je ona šestnajst let stara; jaz sem jo ozbiljno snubil pri gospodu Majniku, on se mi je smijal, te rekel, da sva še premlada, osnovati si svoje gospodarstvo, dasi ne bi protivil pozneje najinej svezi, in ako bi želel po dovršenih študijah jo za ženo, ne bi nama odrekel svojega blagoslova. To me je razveselilo neizmerno, objel sem svojega varuha, kot svojega očeta namestnika ter se odpotil takoj na Dunaj, da dovršim svoje študije ter dosežem namen svojih najtopplejših želj. Delal sem marljivo, da bi postal spreten zdravnik, saj je ta stan najblažji Tri leta potrjeval mi je vsaki list z domovine, moje nade, kar najedenkrat razruši strašna strela slabotno stavbo domišljene moje sreče. Gospod Majnik je umrl za mrtvoudom. Hotel sem hiteti domov, a pisal mi je Vilko, da se je kmalu Milka potalazila, te da je prevzela gospodinjstvo neka teta. Jaz

sem ostal, pripravljaje se za izpit na Dunaji, in še le vrnil se o počitnicah domov. Tri leta videl nijsem Milke in zdelo se mi je, da je postala le še krasnejša; bila je podobna mladej gospé, z vso nežnostjo pač, a zdela se mi je ob jednem otožna in nekako zmotjena. O tem, da sem jo snubil pri gospodu Majniku govoril nijsem nikdar ž njo, a vedel sem, da jej misel nij protivna. A ko sem opazil nje otožnost in zmotjenost, videlo se mi je neugodno, seznaniti jo sè svojo naméro, rekel sem pri odhodu na Dunaj: „Zdravstvujte, dragi prijatelji, loči me le jedno leto še od vas; a izgine leto kmalu, prišel pa bodem potem, da vas ne zapustim nikdar več“.

Marijeta. Ivan!

Ivan. Daj mi govoriti, Marijeta. Z nova sem marljivo delal. Mej tem dohajali so mi redkeje listi z Fužin ter glasili se nekako čudno, skrivnostno. Razveseljevali me nijso več tako kakor prej in vznemirjati me jeli. A bližala se je ura moje prostosti, napotil sem se z doktorsko diplomo v žepu v preljubljeno svojo domovino. A čakal me je, dragi Bog, kakšen vzprejem!

Marijeta. Umejem.

Ivan. Došel sem utripajočim srcem, odprtima rokama. Kje je brat moj? Kje je Milka? Pogledovali so me graščinske sluge začudeno. Rekel je jeden izmej njih: „Ne veste li, da sta odpotovala gospod Vilko in gospa pred mesecem v Italijo?“ — To torej je bila ona skrivnost, ki je uganiti nijsem mogel. Odpotovala tedaj omožena! O, udarac ta, bil je strašen, umoril me je skôro! Bežal sem z graščine, in skril se v ta letograd, dedščino očetovo. Tu sem uevarno zbolel in da mi nijsi stregla ti, ljuba Marijeta, tako skrbljivo, počival bi uže tamkaj za cerkvijo Ko sem se

zavedel zopet, doznal sem, da se je vrnil Vilko sè svojo ženo ter da me pohoditi želi. A vzprejel ga nijsem.

Marijeta. Morda-li je hotel navesti uzrokov, da bi se opravičil?

Ivan. Uzrokov! Morda-li ljubezen? Zakaj mi je vse tako prikrival? Zakaj mi je sanjariti pustil, vedoč, kako strašno mi bode probujenje? Ne, najti izgovora tu nij Mej tem sem okreval, in nastalo je vprašanje, kaj mi je zdaj početi. Zapustiti domovino, kjer me je vzpominjal vsak korak sladkih sanj? . . . Zato sem bil preslab, skušal sem torej omamiti marljivim delovanjem svojo bol-st. Saj sem zdravnik, in postal sem zdravnik revežem. Vse drugo ti je znano, Marijeta, in odgovori mi zdaj, me-li zaničevati moreš?

Marijeta. Bog varuj, dragi moj gospod, le milujem vas.

Ivan. A vender — včasih izprašujem vest, imam li jaz, ničeva stvar pravico, druge soditi ter tako neizprosljivo oster biti?

Marijeta. O, 'slušajte notranji glas, Božji glas je!

Ivan. Onega Boga, ki me je zapustil — ne, ne! . . . Pojdi, pusti me samega, delati mi je še.

Marijeta. Kakor ukažete. (Odide na levo).

Peti prizor.

I v a n (sam, séde).

Ivan. Delati! Da, to je prav, da se nekolikc upokojim Moje knjige, jedini prijatelji moji, ki me še tolažijo; vède, ki so mi svoje skrivnosti razkrile, da se morem boriti sè smrtijo. (Grom) Moliti, rekla je Marijeta; ko bi rekel, da se me še Bog spominja! . . .

Zapustil me je, kaj bi mu torej razodel? Vse, kar terjam od njega je to, da naj me pozabi Urno na delo! (Strela udari). Mi nij li odgovoril Bog sè strašnem gromom? — Pač prav je bilo, da sem se vrnil domov Kakšna nevihta divja! Ubogi ljudje, ki se morajo boriti s hudo uro na cesti.

Šesti prizor.

Ivan. Marijeta (v stiski ter razburjena).

Ivan. Zopet ti? Kaj pa je?

Marijeta. Ah, dragi gospod, ko bi vedeli . . .

Ivan. Govori vender!

Marijeta. Prisezam vam, da

Ivan. Boš-li govorila, ali ne?

Marijeta (obostavlja se). Ah, gospod, potniki so zunaj, ki jih je prehitela nevihta, iščejo zavetja.

Ivan. Kaj naj pomeni to obostavljanje? Od kdaj je zaprta moja hiša potnikom in nesrečnim?

Marijeta. To ne . . . ali . . .

Ivan. Vraga, pripelji jih vender v sobo!

Marijeta. Ali . . .

Ivan. Uže zopet! To nekaj pomeni.

Marijeta. O, sveta pomočnica, pomagaj mi!

Ivan. Treseš se, obostavljaš se, zmedjena si . . . Morebiti je celo? . . .

Marijeta (upre oči v tla). Da, dragi moj gospod . . .

Ivan (osorno, vstane). Marijeta!

Sedmi prizor.

Prejšnja. Vilko. Milka (nastopita pri levih vratih in postojita pri uhodu).

Vilko. Ne karaj jo, ljubi brat, mi sami drznili smo se

Ivan. Kaj iščeš tukaj?

Vilko. Prositi smo te hoteli odpuščenja, a znamo, da nam je zaprto tvoje srce za zmerom.

Ivan. Tako je.

Milka. Morali smo razpostaviti to vrlo žensko vašej jezi z družega uzroka.

Ivan. In ta je?

Milka. Najina hči — veste-li, da imava hčer?

Ivan. Vem.

Milka. Najina hči, . . . vaša netjakinja (Ivan je ginjen), je prebolela dolgo, hudo bolezen. Slehern dan smo se izprehajali, da bi se jej utrdilo zdravje, in denes, ko smo bili daleč od graščine, daleč od vsakega bivališča, prehitela nas je nevihta. Naju, mene in vašega brata, to malo skrbi, prebila bi rajše stoterno nevihto, nego razsrdila vas, a bála sva se za nežnega, slabotnega deteta zdravje.

Ivan. Ako je to tako, gospa, je prav, da ste iskali tukaj zavetja.

Milka. Hvala, presrčna!

Ivan. Kje je dete?

Marijeta. V kuhinji, pri ognjišči, kamer sem je posadila, da si posuši obleko ter se ogreje.

Ivan. Prav tako . . . (Odide na desno). Z Bogom!

Milka. Hočete nas li zapustiti?

Ivan. Da.

Vilko. Pojdi, Milka, tudi mi moramo proč.

Ivan. Čemu?

Vilko. Ker te ne smemo, niti ne bčemo motiti.

Ivan. Ne motita me nikakor, ostanita tukaj, da mine nevihta; mej tem pojdem jaz v sobo . . . Marijeta, skrbela bodeš ti, da mojim gostom ničesar nedostajalo ne bode. (Vilku). Izpolnjujem proti tebi dolž-

nosti gostoljubnosti, kaj družega, ne terjaj od mene.
(Odide na desno).

Osmi prizor.

Prejšnji (brez Ivana).

Marijeta. Pogledala bodem, kaj dete počenja.
(Odide na levo).

Milka. Ah, zakaj sva prišla! Ko sem ga ugledala, storilo se mi je milo. Za dvajset let se je postaral.

Vilko (sam k sebi). Trdovratnež!

Deveti prizor.

Vilko. Milka. Marijeta (pripelje Ivanko z leve strani).

Ivanka (hiteča k Milki). O, mati!

Milka. Se-li čutiš bolje, drago moje dete?

Ivanka. O, zopet sem popolnem zdrava, a zeblo me je jako. (Oziraje se krog sebe). Kje pa smo?

Milka. Pri tvojem strijčku.

Ivanka. Pri strijčku Ivanu?

Milka. Da, ljubo dete!

Ivanka. A zakaj smo pa še le prvi krat tukaj?

Milka. Ker je daleč od graščine.

Ivanka. O, včasih se izprehajam še veliko dalje od doma! A kje pa je strijček?

Milka. On je . . .

Vilko. Šel je z doma.

Ivanka. Jako neljubo mi je, tako rada bi ga bila objela.

Milka. Poglejte, ljuba Marijeta, je-li uže deževati ponehalo.

Marijeta. Močnejše dežuje nego prej.

Ivanka. Lepo pa nikakor nij pri strijčku, Ivanu. Kako je soba prazna in zapuščena! Zakaj nijma takšnega pohištva, kakeršno je v nas?

Vilko. Bodi mirna, Ivanka, tvoja vprašanja žalosté mati.

Ivanka. A vender nij lepo — ne, ne, tukaj se mi ne dopada (pozove) Marijeta!

Marijeta. Kaj je?

Ivanka. Zakaj je pa v sobi mojega strijčka tako neprijazno?

Marijeta. (odmaje z rameni). Hm!

Ivanka. Saj vender jako malo treba, sobo prijazno olepšati.

Milka. Marijeta, naj vas ne žali blebetanje razvajenega otroka.

Ivanka. A daj mi delati, mati! Glej, tu cvetlica, tam cvetlica Zdaj mi pride še le na pamet, da sem prinesla seboj mnogo cvetlic. (Poišče cvetlice v kotiču, kamer jih je pri vstopu dela). Marijeta!

Marijeta. Gospodična!

Ivanka. Daj mi te dve veliki vazi, saj se itak dolgočasite na kaminu.

Marijeta. Te vazi? — Tu sti.

Ivanka (stavlja vanji cvetlice ter jih prirejuje). Nijsem-li rekla? Glej, kako krasno pristojijo cvetke moje! Zdaj postavi to stvarico zopet na svoje mesto.

Marijeta (se smehlja). Prav tako, naj se zgodi.

Ivanka. Kaj, hočes-li? Mati, jeli, vrla starčica je, ta ljuba Marijeta!

Milka. Ne vem, ljubo dete, rekla si, da ne skrbi za red v strijčkovej sobi, gotovo jo je žalostilo to.

Ivanka. Ne! Jeli Marijetica, biti hočeve dobri prijateljici?

Marijeta (jo objáme). Moja ljuba gospodična.

Ivanka. A glej! Res, uže teh cvetlic zavoljo je soba mnogo prijaznejša, jeli, Marijetica?

Marijeta. O, dakako.

Ivanka (Vilku, ki je pri oknu vreme opazoval). O, oče, jaz znam uže dosti dobro pisati, veruj mi; kaj, ko bi pisala strijčku listek ter ga prosila, da me, vrnivši se k domu, pohodi?

Vilko. Bojim se, drago moje dete, da bi malo koristilo.

Ivanka. Zakaj ne, ako je uljuden! Tu je pero, črnilo in papir. (Séde in piše).

Milka (Vilku). Prijatelj moj, vedriti se je jelo, skôro je uže deževati nehalo, porabimo to priliko in vrnimo se domov.

Vilko. Prav si rekla, pojdimo.

Milka. (počasi pisaje). „Moj dragi strijček!“ . . . (Poneha ter se jame tresti). Oh mati, kako zébe tukaj!

Milka. Zébe . . . po leti?

Ivanka. To je mrzlica. (Čita). Moj dragi strijček! (Govori). Da sigurno je mrzlica.

Vilko (hiti k njej). Milka, mrzlica se je povrnila!

Marijeta. Mrzlica!

Ivanka. Ah da, mrzlica Hu je uže tu o joj!

Milka. Proč, proč, domov! Z Bogom, Marijeta! Jaz bom nesla dete.

Marijeta. Ali naj svojega gospoda pokličem?

Vilko. Ne, ne moti ga.

Milka. Izgovori nas pri njem.

Ivanka. O, kako me zébe . . . kako mi je mráz!

Marijeta. Deteta mrzlica trese! Vzemite ta-le plaid, da ga ogrnete.

Milka (vzame plaid). Hvala, hvala. Z Bogom!

Vilko. Z Bogom! (Odidejo v sredi).

Deseti prizor.

Marijeta (sama).

Marijeta. Ubogo dete! Da bi le opasno ne bilo! Prešinilo me je, ko je stopilo v hišo, ko da bi me obhajalo toplo solnce. Ogrelo me je pri srci, in zdi se mi, kakor bi prelepo dišalo po njej; a to je baš od cvetlic.

Jednajsti prizor.

Marijeta. **Ivan** (nastopi z desne strani).

Ivan. So-li odšli?

Marijeta. Da, gospod!

Ivan. Deževalo je še, zakaj jih pridržala nijsi?

Marijeta. Bála sem se, da bi se ne jezili.

Ivan (odmaje z rameni).

Marijeta. Nijsem-li prav storila?

Ivan. Storila si prav Kdo je papirje tu razmetal?

Marijeta (sama k sebi). Ah, ko bi to mála trpeti morala!

Ivan. No, bodeš-li odgovorila?

Marijeta. Kolikor se spominjam, bila sem

Ivan. Kdo, kdo?

Marijeta. Jaz sama.

Ivan. To se mi vidi jako neverjetno; ti živa podobna najlepšega reda in ta nered Ah, glej no, si li ti pisala tudi te vrstice: „Moj dragi strijček!“

Marijeta (v stiski). Te besede, „moj dragi strijček“...
Ivan. Me-li ne umeješ?

Marijeta. Skoro se mi zdi, da sem jih jaz pisala.

Ivan. A vender, kolikor mi je znano, nijsem strije
 tvoj. —

Marijeta. To je res.

Ivan. In tu zopet nekaj novega. Kaj pomenijo te
 cvetlice na kaminu?

Marijeta (zmerom bolj v stiski). Te cvetlice — le!

Ivan. Ne govorim-li umljivo?

Marijeta. Jaz, gospod — jaz sem vse to

Ivan. To vender veš, starka, da nikakor ne maram
 cvetlic.

Marijeta. A te so vender tako lepe.

Ivan. Lepe ali ne. Bodi tako dobra in vrzi jih
 pri oknu.

Marijeta (proseče). O, Ivan!

Ivan. Kaj je?

Marijeta. In ko bi desetkrat lagala, vender veste,
 da vsega tega nijsem jaz storila.

Ivan. Mislil sem si.

Marijeta. A vender!

Ivan. Baš zaradi tega — ukažem ti zadnjikrat,
 vzemi cvetlice in jih vrzi pri oknu!

Marijeta (vzame šopka). Uboge cvetlice, ve bi ga
 spominjati morale onih, ki so odšli, in zdaj vas vrže
 kakor ostudne misli od sebe, in vaše zločinstvo je:
 roka, ki vas je nabirala.

Ivan (osorno). Marijeta!

Marijeta. Ubogam, Ivan, ubogam. (Ko srednja
 vrata odpre, vstopi Peter.)

Dvanajsti prizor.

Prejšnja. Peter.

Marijeta (se prestraši). Ah!**Ivan.** Uže zopet! Sem-li denes proklet, da moram zmerom le o njih slišati! No, kaj pa je?**Peter.** V graščino vrnivšega se otroka zopet mrzlica trese.**Ivan.** In kaj je potem?**Peter.** V smrtnej nevarnosti je**Ivan.** Tako! in kaj to mene briga, mene?**Marijeta** (nevoljna). Oh!**Ivan.** Tu ne morem jaz ničesar stvoriti, zakaj niste hišnega zdravnika pozvali?**Peter.** Ta stanuje v mesti jedno uro od graščine in predno bi prišel, bilo bi dete morebiti uže mrtvo.**Ivan.** Tem huje! A kaj morem jaz tu pomagati?**Peter.** Nijste-li zdravnik, gospod?**Ivan.** Nijsem hišni zdravnik v graščini.**Peter.** O, gospod doktor! Do vas imajo več zaupanja, nego v vsakega družega.**Ivan.** Zaupanje! Da, tu se more govoriti o zaupanju! Peter, ne trudi se dajle; obžaljujem ta slučaj, a zarotil sem se, nikdar stopiti v graščino, in — in ne stopim tudi ne.**Marijeta.** Ivan, Ivan, dete je nedolžno! — Starši njegovi trpé naj, umró naj . . . a dete . . . če bi bili krivi vi!**Ivan** (z rameni odmaje). Hm!**Marijeta.** Dete, dete! S čem vas je žalilo?**Ivan.** Z ničem. — A kratko malo tija ne grem in — ne grem!**Peter.** Šli boste!

Ivan. Kdo me more siliti?

Peter. Vaša dolžnost! Zdravnik ste.

Ivan. Še jedenkrat, jaz nijsem ondi hišni zdravnik.

Marijeta. In potem? . . . Toli vam je torej za življenje svoje netjakinje! Kar sleherni dan storite za najubožnejšega bolnika, to bi mogli odreči hčeri svojega brata?!

Ivan. Molči, starka!

Marijeta. Ne, to nij mogoče, nikakor ne!

Ivan. Molči! Ne vidiš-li, da se tresem ko šiba, da mi je kri v glavo šinila . . . da bi zblaznel!

Peter. Zločinstvo bi bilo!

Ivan (zgrabi ga močno za roko). Zločinstvo?! Izusti še jedenkrat to besedo!

Peter. Pravim da: Zločinstvo!

Ivan (Molk. Da trpi njega duša, vidi se mu na obrazu, utolaži srd in izusti skoro mrzko.) Zločinstvo! Prav praviš, jaz nijsem samo človek, zdravnik sem tudi.

Peter. Pojdite, gospod doktor! (Oba naglo odideta v sredini.)

Marijeta. O, dragi Bog! Bi-li mogla takšen čudež izprositi? (K cvetlicami, ki jih je odložila, ko je vstopil Peter.) Ve uboge cvetlice! kdar se bode vrnil, govorile boste ž njim o njej!

(Zastor pade).

Drugo dejanje.

(Soba pri Vilku sè staro, a bogato hišno opravo. Na steni podobe: véce — in v obliki medaljonov. Na levej strani tapétna vrata).

Prvi prizor.

Vilko. Milka.

Vilko (Milki, ki je nastopila z leve strani). No?

Milka. Mrzlica postaja hujša.... Brata pa le nij!

Vilko. Prišel bode.

Milka. Ne bode ga, pravim jaz. Prilika mu je preugodna, da se maščuje. O, ubogo dete, kaj si zakrivilo, da te pusti umreti brez pomoči!

Vilko. Prišel bode, ti ga ne poznaš, Milka; zaveda se predobro svojih dolžnostij, da bi trpeti dajál nedolžnemu.

Milka. Usliši naj te Bog! (Odide na levo).

Vilko (sam). Pol ure je do njegovega stanovanja, pol nazaj (gleda na žepno uro) in minoli sti uže dve uri, odkar je odšel Peter! Ko bi pa končno vender le? Ne, ne! Moti se Milka obrekuje ga; ne, nij mogoče!

Milka (se vrne) Ah, Vilko, mrzlica jo strašno tresè, najino dete bode umreti moralo. . . . umreti!

Vilko. Umiri se, Milka!

Milka. Umirim naj se, ko vidim dete, stezaje roki po meni in milo pomoči klicaje! Ah, kaj mi je storiti!

Vilko. Potrpi Ivan pride gotovo.

Milka. O, bedastoča verjeti, da bi se krivda kdaj pozabila. Njega ne bode, njega nikdar! (Ihti).

Drugi prizor.

Prejšnja. Peter (nastopi v sredi).

Peter. Gospod doktor gre.

Vilko. Moj brat?

Peter. Da, gospod, uže je na stopnicah.

Vilko. Milka, sem-li sodil krivo, poznam ga bolje nego ti.

Peter. Evo ga!

Tretji prizor.

Prejšnji. Ivan (vstopi v sredi).

Vilko (mu hiti nasproti). O, Ivan!

Ivan (mrzko). Oprosti, jaz sem zdravnik, katerega ste klicali; zdravnik, umeješ-li? družega nič. Kje je bolnica?

Vilko. Tu-le notri (kaže na levo).

Ivan. Peljita me k njej. (Ivan, Vilko in Milka odidejo na levo).

Četrti prizor.

Peter.

Peter (sam). Ne škodilo bi, da je doktor uljudnejši; toda . . . prišel je, in to je glavna stvar. Zdaj se bomo preverili: da li je zdravilstvo prazna beseda, ali bode pa ozdravil Ivanko, in priljubila se mu bode, kar bi bilo še veliko več vredno. Kdo bi tudi videti mogel to presrečno dete, da bi je ne ljubil?

Peti prizor.

Peter. Ivan. Vilko. Milka (vstopijo pri levih vratih).

Vilko. Kaj bode z detetom?

Ivan. Kolikor sem v spanji presoditi mogel, je deklica res zelo bolna, a vender jo rešiti upam.

Milka. Upate . . . je-li to vse?

Ivan. Drugače govoriti ne pristoji človeku.

Vilko. Res je. A še jeden krat hvala, brat moj, da si prišel.

Ivan. Ponavljam, da sem zdravnik; ne zahvaljuje se zdravniku, temveč plačati ga je, in pobotala sva s tem.

Vilko (pokrije obraz z rokama). Oh!

Ivan. A na dalje . . . soba, v katerej leži dete, je pretesna, in nij dosti zračna; tu bilo bi bolje za bolního, prenesó naj jo semkaj.

Vilko. A postelja?

Ivan. Naj jo denó na divan in jej podložé blazinice.

Vilko. Si-li čul, Peter?

Peter. Preskrbel bodem sam vse.

Ivan. Deklica spij, želeti je da se ne prebudi.

Milka in Peter (ódideta na levo).

Šesti prizor.

Ivan Vilko.

Vilko. Dragi moj brat!

Ivan. No?

Vilko. Ker sva se sešla denes po Božji volji, in se je naključilo, da se nadejam od tebe največe dobrote, ki jo človek izkazati more očetu, dovoli mi, da se pred

toboj vpravičiti skusim; sicer je to težko, todà vender ne nemogoče.

Ivan. Ti zaupaš v Boga . . . prav tako, a ne trudi se, da mi mojega položaja ne delaš še težga v tej hiši . . . ne védel bi odgovarjati nič ker čuti ničesar ne želim . . .

Vilko. Kako . . . ne ?!

Ivan. Nič!

Sedmi prizor.

Prejšnja. Milka. Peter (vstopita pri levih vratih, Peter nese spéčo Ivanko. Zapadajoče solnce jo obséva).

Milka. Le pozorno, Peter, dete še spij.

Ivan. Dobro, ona bolje izgleda. Spanje jo bode okrepčalo. Položi jo na kanapé . . . A zdaj, gospa, pozno je uže, vi ste utrujena . . . izvolite oditi ter malo spočiti. (Mrak).

Milka. Ah, da bi mi bilo možno . . .

Ivan. To je neobhodno treba. Žalost in skrb, kakršni sti v tem slučaju, škodile bi tudi najkrepkejšemu človeku. Bdel bodem jaz pri detetu.

Milka. A obljubite mi vsaj, ko bi . . .

Ivan. Prav gotovo . . .

Milka. Ah, to je beseda, ki je mati izgovoriti ne more. Dakle, jeli da, ko bi utegnilo hujše biti, me bode poklicali . . .

Ivan. To vam obljubim.

Milka (silneje). Obljubite mi za sigurno.

Ivan. Prav sigurno.

Milka. Z Bogom! (Odide na levo ter Ivanki meče poljubke z roko. Vilko in Peter odideta za njo).

Osmi prizor.

Ivan. Ivanka (spij).

Ivan (užge svečo ter opazuje Ivanko). Lice je mirno, prestala je krizo. Lično dete je . . . Marsičesa se spominjam, in dozdeva se mi, da vidim svojo majko. (Se ozira krog sebe). Nič nij izpremenjeno v teh prostorih, tu stoje še stare mize in stari stoli iz mladosti moje in tu so lepe tapéte, ki jih je vèzla moja draga mati v dolgih zimskih večerih. Moja mati! . . . Tu visi še nje podoba, pred katero sem klečé molil toliko kratov tadaj ko sem še molil Kaj bi pač rekla, blaga žena, ko bi se vrnila tu sem Nič se izpremenilo nij v tej hiši. (Bolestno). Nič, ko srca nje prebivalcev. A bolje je za te, majka moja, da ostaneš, kjer si, da ne vidiš, kako se sovražita otroka tvoja In ti medaljoni nad materino podobó, kdo je to? Vilko in jaz! O, da . . . tak sem bil, tako čvrst in vesel, predno sta mi zgrbančila čelo bolest in sovraštvo. A kako je prišla moja slika na to mesto? Kako je li mogoče, da je pokončali nijso.

Ivanka (se premiče ter vzdihne). Ah!

Ivan. Ah, dete se bode prebudilo. (Bliža se jej).

Ivanka (ugleda Ivana, ga iznenadena opazuje in videti je, da ga izpozna). Dober dan, ljubi strijček!

Ivan (iznenaden). Kako, kaj meniš?

Ivanka. Dober dan sem ti voščila, strijček, vedela sem, da me bodeš, vrnivši se domov, pohodil.

Ivan. Kako pa ti veš, da sem tvoj strijc?

Ivanka. Ah, kako grdo je to! Saj je rekel oče: „Če jo bo kdo ozdravil, móre jo le brat moj“; mislil je, da spim, a nijsem spala.

Ivan. Glej, glej, kako zvito!

Ivanka. In pa saj te poznam.

Ivan. Poznaš me?

Ivanka. Da bi te ne, saj imamo tvojo podobo.

Ivan. Mojo podobo, kdo jo je pa slikal?

Ivanka. Moja ljuba mati, in po spominu, saj drugače nij bilo možno, ker nas nikdar pohodil nijsi, a podobna ti je vender, jeli da?

Ivan. Da! A kdo je rekel, da nijsem bil tukaj?

Ivanka. Oče moj.

Ivan (z glavo odnikaje). Jaz ne vem.

Ivanka. Kaj hočeš reči?

Ivan. Nič

Ivanka. Poznam te tudi zaradi tega, ker se je mnogo krati govorilo o tebi.

Ivan. Je-li res? Kaj se je pa govorilo o meni? Jeli, da sem hudoben, nepravičen človek?

Ivanka (se čudi). Kaj si nedomišljuješ!

Ivan. Storil sem svoje nesrečne!

Ivanka. To je nemogoče, strijček!

Ivan. No, kaj se je pa govorilo?

Ivanka. Da si dober in neizmerno milosrčen; neka velika nesreča, da te je razdvojila z mojim očetom, a da se je nadejati dné, ko vaju bode zopet združil ljubi Bog, in napočil je ta dan, ker si ti tukaj.

Ivan. Moj Bog! Da, tukaj sem, ljubo moje dete, ker si ti bolna.

Ivanka. Zaradi tega sem pa zelo vesela, da sem bolna, in ako bi me tudi ljubi Bog poklical v nebesa.

Ivan (sam k sebi). Uže zopet, Bog! (Glasno). Kakšna bedarija!

Ivanka. Nijsem se umreti bála, kaj bi se tudi? Nikomer nijsem nikdar nič žalega storila.

Ivan (tvrdo). Kaj praviš?

Ivanka. Da, ko bi bila storila komu kaj žalega, bi bilo drugače, umreti bi potem ne htela, da bi ne prosila prej Boga odpuščenja . . . kajti potem . . . potem bi bilo prepozno.

Ivan. Potem?

Ivanka. Da v nebesih!

Ivan (ginjen in zmoten). Ti govoriš preveč, ljubo dete, utrudila se bodeš.

Ivanka. O, ne, ne! Povedali so mi tudi, da te táre velika otožnost, kakšna otožnost, ljubi strijček?

Ivan. Bodi vender mirna.

Ivanka. In potem, naj te ljubim tako presrčno, kakor očeta in mater, ker, ko bi mi umrli moji ljubi starši, skrbel bi ti za málo svojo Ivanko. In to je res, jeli da, dragi strijček?

Ivan. Da, da. In ti . . . meli ljubiš?

Ivanka. O, da, prav presrčno!

Ivan. Še jedenkrat te opominjam, ljubo dete! Ti govoriš preveč!

Ivanka. Ah, dragi strijček, tako malo kratki te vidim, in zdaj mi je tudi odleglo.

Ivan (potiplje žilo). Prav praviš! Izginila je mrzlica!

Ivanka. Kako mi je bilo žal, da te nij bilo doma, ko smo te pohodili.

Ivan (se izpozabi). Saj sem bil . . .

Ivanka. Kaj praviš?

Ivan. Nič . . .

Ivanka. Jeli, da nijsi Marijete preveč karal, ker sem napravila tolik nered v tvojej sobi?

Ivan (s prstom žugaje). Ah, si-li ti to napravila?

Ivanka. Torej veš uže vse! Našel si gotovo tudi listek, ki sem ti ga pisala? A jeli, da došti dobro pišem za devetletno dete?

Ivan. O, prav dobro!

Ivanka. Mej nama rečeno . . . a ne smeš materi povedati . . . ne pišem sicer rada; a povedati ti imam veliko, veliko . . . In kaj si storil z mojimi šopki?

Ivan. Kaj sem storil? (sam k sebi). Povedati jej ne smem, da sem ja ukazal pri oknu vreči.

Ivanka. Ako so ti cvetlice ljube, in da té zvené, prinesem ti drugih ko bodem ozdravila; saj me bodeš ti ozdravil. Jeli da?

Ivan. Upam, da.

Ivanka. Ljubiš-li cvetlice?

Ivan. Ako jih dobodem z tvojih rôk.

Ivanka. Torej to je dognano . . .

Ivan. Kaj meniš s tem?

Ivanka. Ne želiš-li, da te pohodim?

Ivan. Ne . . . da, da! A kako se pa zoveš?

Ivanka. To je lepo! Saj vender veš.

Ivan. Ne, gotovo ne . . .

Ivanka. Šališ se li? Ker . . .

Ivan. Govori brez ovinkov.

Ivanka. Ti se zoveš Ivan, strijček moj, naravno da se jaz zovem Ivanka.

Ivan (ginjen). Je-li res?

Ivanka. A zdaj sem pa zaspana. Ne boj se pa, to je vse drugo spanje, to je dobrodejno, mirno . . . A ti ostaneš pri meni, jeli da, strijček moj?

Ivan. Ne. Ivanka.

Ivanka. Oh, spala bi prav sladko, da vem, ka bdiš ti pri meni.

Ivan. Bdel bodem . . .

Ivanka. Lehko noč, strijček!

Ivan. Lehko noč, Ivanka! (Molk).

Ivanka. Torej . . .

Ivan. Kaj je?

Ivanka. Vsekdar se me objame, predno zaspim, in ti me ne bodeš objel?

Ivan. Ljubo dete! (Objame jo).

Ivanka. A zdaj (Moli). Oče naš, ki si v nebesih . . . Nadaljuj vender, strijček.

Ivan. Kako, jaz naj

Ivanka. Da, z menój vselej mati moli, denes moraš pa ti.

Ivan. Ali?

Ivanka. Ne moliš-li ti strijček?

Ivan. Jaz? . . . Ne . . . (se ojači). Da, pač

Ivanka. Nadaljuj torej.

Ivan. Posvečeno bodi tvoje ime?

Ivanka. Pridi k nam tvoje kraljevstvo, zgodi naj se tvoja volja, kakor v nebesih, tako tudi na zemlji.

Ivan. Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi (obstane) ne, ne!

Ivanka. No!

Ivan. Zábil sem drugo, ljubo dete!

Ivanka. O, to nij lepo! Kakor tudi mi odpuščamo (nadaljuje ščebetaje molitev te zaspi).

Ivan. O, ta molitev, ta molitev! Mili more še Bog odpustiti? (Nasloni glavo na obe roki. Molk).

Ivanka! moje ime! Dakle sta se me celó v ljubezni spominjala, sta vsadila mojo podobo v srce tega angelja . . . jaz jej nijsem tuj!

Deveti prizor.

Prejšnja. Milka.

Milka (vstopi pri levih vratih). Oprostite, da se usiljujem, a nijsem mogla biti več oddaljene od svojega otroka.

Ivan. Ivanka je rešena.

Milka (veselo vzklikne). O, dovolite, da se prepričam sama.

Ivan. Tu se prepričajte.

Milka (opazuje Ivanko). O, moja hči, moje življenje! O, blagoslovljena bodi roka, ki te nam je z nova v naročaj položila. (Ivan hoče oditi). O, gospod doktor, ne zapustite me! Ako me nehotete denes slušati, kdaj naj potem povem, kar mi teži srce!

Ivan. Tega, gospa, niti slišati nehotim.

Milka. Prosim, slušajte . . .

Ivan. Čemu?

Milka. O, da bi znali globoko boleost, ki nam je grenila doslej življenje; to mučeno zavest, da sva midva kriva vaše nesreče. Toda Vilko me je neizmerno ljubil

Ivan. In vi, ljubila ste njega.

Milka. In ga še ljubim. Je li to krivično?

Ivan. To ne, a zakaj ste dvojili o meni? Zakaj ste mi prikrivali to ljubezen?

Milka. Ker sva vedela le predobro, kako strašen udarec bode to za vas; zatorej si nijsva upala z vami izpregovoriti o njej. Bila sva slabotna, bojazljiva, verujte mi . . . a kaznovana sva zato. Koliko kratov, ko sva vas videla iti mimo, žalostnega in zamišljenega, plakala sva vkupe in mislila sva si, kako zelo naju sovražite

Ivan. Tako, to sta si mislila?

Milka. Najina najtoplejša želja je bila, izprostiti si vašega odpustčenja. Ivanko sva učila vas ljubiti.

Ivan. Vem! . . .

Milka. In denes, ko ste stopili črez ta prag, je vendar zadnji čas, odpovedati se temu nesrečnemu

sovraštvu. Dali ste nama z nova najino hčer, dajte nama tudi brata zopet.

Ivan. Nikdar!

Milka. Ivan! V navzočnosti tega spečega deteta, prosim vašega prijateljstva.

Ivan. Ne, nikdar . . .

Milka (dostojno). Zdravstvijte torej, gospod; Bog in vaša vést povesta naj vam, da-li ste činili prav . . .

Ivan. Zdravstvijte! (Odide po sredi).

Deseti prizor.

I v a n k a (spij). **M i l k a**, potem **V i l k o**.

Milka (sama — obrnjena proti Ivanki). Ti ubogo, ljubo déte! Ker nij našel tvoj sladki smehljaj pota v njega srce, sem bila pač nespametna, skušati, kar je nemožno.

Vilko (vstopi z leve strani). Ivanka?!

Milka. Mirno spij . . .

Vilko. In brat moj?

Milka. Odšel je. Govorila sem ž njim, a zaman . . .

Vilko (bolestno). Še zmerom . . . in za zmerom!

Milka. Ah, prebuja se!

Ivanka (se prebudi). Mati! oče!

Milka. Tu sva, Ivanka.

Ivanka. A strijček moj?

Milka. Odšel je.

Ivanka. Nij možno! Obljubil mi je, da me ne zapusti.

Vilko. Dokler si bila bolna . . . a zdaj, ko ti je bolje . . .

Ivanka (premišljaje). Odšel je! Kaj, ko bi se vrnila mrzlica, prišel bi nazaj . . . Memiš-li?

Milka. Dakako. A čemu vprašaš to? Nijsva-li mi dva pri tebi, tvoja mati in oče tvoj? Glej, pij to-le, kar ti je pripravil strijc.

Ivanka. Nehčem.

Milka. Zakaj ne?

Ivanka. Zato, ki mi je obljubil strijček, ostati pri meni, in pila bodem le, če mi piti da strijček.

Milka. A če pa strijca nij?

Ivanka. Tim slabše je.

Vilko. To nij lepo, svoje starše tako žalostiti.

Ivanka (obostavlja se). Meniš? A (trdno). Ne! Ne! nehčem.

Milka. Vilko, Vilko! Mrzlica se vrača!

Vilko. Mrzlica!

Ivanka. Oj, moja glava! Hu, zebe me . . . Hu!

Milka. Kako kipi krv v njej . . . glej ta vročina! Kaj je storiti?

Vilko (klicaje). Peter! Peter!

Jednajsti prizor.

Prejšnji. Peter (nastopi pri levih vratih).

Vilko. Teci in glej, nij-li še moj brat v graščini, in prosi ga na kolenih, naj se vrne. (Peter odide brzo v sredi).

Ivanka (proseče). Oh, mati, mati, ostani tukaj . . . ne hodi proč . . . ostani pri meni!

Milka. Ivanka, saj sem pri tebi.

Ivanka. Me-li več ne ljubiš? O, ne hodi proč . . . ostani! . . .

Milka. O, moja hči!

Dvanajsti prizor.

Prejšnji. Ivan (vstopi v sredi).

Ivan. Kaj pa je?

Vilko. Ah! Zopet mrzlica. Dete nehče zdravila piti, nego iz tvojih rok.

Ivan (se bliža kanapéju). Čudna bolezen je to . . .

Vilko. Moral bodeš še malo časa ostati pri njej.

Ivan. Naj bode, ostal bodem . . . a s pogojem . . .

Vilko. Ta je?

Ivan. Da bodem sam pri njej in da ne vstopi nikdo v to sobo, dokler sem jaz tukaj.

Vilko. Tudi nje mati ne?

Ivan. Tudi mati ne.

Milka (dostojno). Tu se sódi o življenji mojega otroka odločujte!

Vilko. Ivan, o Ivan!

Ivan (se obrne proč, te ne odgovori nič).

Milka (Vilku). Pojdi, prijatelj moj! (Odvede ga soboj na levo).

Trinajsti prizor.

Ivanka. Ivan.

Ivanka. Ah, glej moj strijček!

Ivan. Ivanka, ti si zločesto dete, mati jóče zaradi tebe.

Ivanka. Ti si zločest, in ti si tega kriv!

Ivan. Jaz sem kriv?

Ivanka. Nijsi-li obljubil pri meni ostati, pa si potem všel.

Ivan. Zaradi tega torej nijsi hotela izpiti zdravila?

Ivanka. Dà!

Ivan. Zdaj sem jaz tukaj, pij torej!

Ivanka. Da, strijček moj! (Pije).

Ivan (sam k sebi). Kaj naj znači vse to? (Glasno). Odsle bodi pridna in ubogaj.

Ivanka. A ti me bodeš imel zopet ràd?

Ivan. Zakaj ne?

Ivanka. Ti ostaneš pri meni?

Ivan. Dokler si bolna.

Ivanka. O potem bodem zmerom bolna!

Ivan. Daj mi roko

Ivanka. To ne bode nič koristilo.

Ivan. Nič koristilo! Daj mi roko, pravim! (Tiplje jej žilo). Saj nijmaš mrzlice!

Ivanka. A vender! Zagotavljam te . . . čutim le prejako.

Ivan. Tako, poučevati me še hočeš celo v mojej stroki. (Ostro). Kaj naj znači vse to? Se-li šališ z menoj?

Ivanka. Ah, dragi strijček, ne bodi tako oster!

Ivan. Kôga kočeš tu prevariti?

Ivanka (plakaje). Odpusti mi ljubi strijček, povedati ti hočem vse.

Ivan. Vse? Kaj pa je?

Ivanka. Nijsi-li uganil, ti, sè svojimi ostrimi očesi?

Ivan. Aha, dobrikati se hočeš. Torej nijsi bila bolna?

Ivanka. O, pač, bila sem, strijček, ko si prišel prvi pot.

Ivan. In ko sem prišel drugo?

Ivanka. Bila sem zdrava.

Ivan. Zdrava? Čemu dakle ta komedija?

Ivanka (obostavlja se). Zato . . .

Ivan. Zato?

Ivanka. Ko me je tresla mrzlica, sanjala sem, da si ti na očeta hud.

Ivan (pozorljivo). Ah!

Ivanka. In . . .

Ivan. In?

Ivanka. Da bi te le moja bolezen semkaj privedi mogla . . . Zato sem te zadržati hotela.

Ivan. Mene zadržati?

Ivanka. Da . . . da bi tvojo roko položila v roko svojega očeta, zaradi tega sem si želela mrzlice, in da se vrnila nij, nijsem jaz kriva Odpusti mi, dragi strijček, če nij bilo prav tako.

Ivan (globoko ginjen). Tebi odpustiti, ljubi angelj, če mi znači tvoj bister um mojo krivico in mojo dolžnost? Tebi odpustiti! O, pojdi, da te objamem, da te blagoslovim (jo objame).

Štirinajsti prizor.

Prejšnji, Milka, Vilko (vstopi pozneje).

Milka (z leve strani — obstane) Zadrževati se dalje ne morem, uničil me bode nemir . . .

Ivanka (poluglasno Ivanu, ki se črez njo nagne). Pojdi zdaj, dragi strijček, a pojdi kolikor moč tiho; ondi je mati, ki me od strani opazuje, ker si jej prepovedal . . .

Ivan. Pojdi le sem, pojdi, sestra moja, rešeno je dete tvoje.

Vilko (z leve strani vstopivši). Moje dete!

Ivanka. A zdaj, dragi strijček, da se uresničijo moje sanje, daj mi svojo roko.

Ivan. Iz celega srca rad.

Ivanka. In ti svojo, oče!

Vilko. Kaj kaniš?

Ivanka. Daj le meni delati (združi obe roki).

Vilko. Ivan, o Ivan! Je-li možno?

Ivan (ga burno objame). Na moje srce, Vilko, slonel mi uže predolgo nijsi na prsih.

Vilko (vzklikne veselo). Oh! (Objameta se).

Ivan. O Bog! . . . odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom. (Kazaje na Ivanko). Brate, tvoje dete me je zopet naučilo to molitev.

Ivanka. Mati, nijsi-li o priliki rekla, če se povrne kakšna duša k Bogu, da je takrat velika slovesnost v paradižu?

Milka. Tako je, moje ljubo dete!

Ivanka. Torej bode denes ljubi Bog v višini z menó zadovoljen.

Ivan. Bog te blagoslovi, mir naj bode tej hiši, večni spomin dnevu, ko sem mej svojimi zopet postal srečen!

Konec.

2024.05.28

